

05 Ağustos 2016 Cuma

Arama

EURO 3,35
% 0,04DOLAR 3,00
% 0,01ALTIN 132,01
% 0,17İSTANBUL
28°C / 29°C

YAZARLAR SİYASET TÜRKİYE DÜNYA EKONOMİ KÜLTÜR-SANAT ÇİZERLER SPOR YAŞAM BİLİM-TEKNİK SAĞLIK EĞİTİM FOTOĞRAF VİDEO SOKAK GEZİ

Plakası olmayan cipten mermilerin olduğu poşet atıldı**Sigortalı çalışana tirpan****Af kapsamı genişledi soruşturma keyfe kaldı****'Darbe yanlıları baskın yapabilir'**

Ana Sayfa

Türkiye

Çok çarpıcı bir analiz! Darbeciler kimdi? Nerede yanıldılar?

Çok çarpıcı bir analiz! Darbeciler kimdi? Nerede yanıldılar?

"FETÖ'cü olmayan aşırı laiklik hassasiyeti olan ve Hükümet karşıtı subaylar: Gözaltına alınan isimlerden ve sıkıyönetim listelerine baktığımda bu listelerde 'Sert laik' ve 'Sıkı Atatürkçü' subayların da olduğunu görüyorum."

Audi認定中古車。
それはAudiが2度認めたAudi。

Audi Approved Automobile Summer Festa 7/30 sat. - 8/7 sun.
モデル一覧はこちら >>> Vorsprung durch Technik Audi

Bunlarla da ilgilenebilirsiniz

- Ahmet Şık darbenin perde arkasını anlattı: Neden 15 Temmuz?
- YAŞ'ta paralel tasfiye beklentisi
- Darbe gecesinden korkunç detaylar: Generali alınından vurdu

Paylaş

G+1

6

Tweetle

Takip et: @cumhuriyetgzt

nstela'da paylaş

Kaydet

Kaydettiklerim

Zaman Tüneli

cumhuriyet.com.tr

Yayınlanma tarihi: 18 Temmuz 2016 Pazartesi, 16:01

T24 yazarı Metin Gürcan 15 Temmuz gecesi yaşanan darbe girişiminin anatomisini yazdı.

Darbenin eksik ayağının Kara Kuvvetleri Komutanlığı olduğunu söyleyen Gürcan'ın darbe girişimi ile ilgili yazısı...

Bir darbe girişiminin anatomisi

15 Temmuz gecesi Türkiye aynı anda bir darbe girişimini, bir isyanı ve aslında tarihinin sivilere yönelik en büyük terör saldırısını yaşayarak büyük bir demokrasi testinden geçti. Şükür ki Türkiye, büyük bir virajı devrilmeden aldı.

Aslında acıların taze olduğu bu süreçte konuşmama/yazmama kararı almıştım, ama ortalıktaki dezenformasyon ve özellikle ekranlardaki bazı güvenlik uzmanlarının yaşananları hamasete ve magazine aşırı dereceye vurması nedeniyle bu teknik, soğukkanlı ve apolitik analizi yazmam şart oldu. Ki bu analiz en azından bu darbe girişiminin otopsisini çekme ve bir daha yaşanmaması için ders çıkarma konusunda bize rehber olur. Bu analizi yazmak için de darbe girişiminde şehit olan kahraman vatan evlatlarının, özellikle Özel Kuvvetler'de gözünü kırpmadan askerlik yeminine sadık kalarak darbecilere karşı koymak isterken şehit olan can kardeşim **Ömer Halisdemir**'in ruhu şad

Şu Anda Okunanlar

Henüz okumadığınız ancak diğer okurların şu anda en çok tıkladıkları haberler. *Daha fazlası...*

Başbakan açıkladı: Memurların yıllık izin yasağı kaldırılıyor mu?

150 bin memurun işi tehlikede**Cemaat içeri attı kimse çıkaramıyor**

FETÖ
ve
HİZMETKÂRLARI...
Yazı dizisi, bu pazar Cumhuriyet'te!
Cumhuriyet

Video Haber

A+

A-

Kosova Meclisi'ne tanksavarlı saldırı... Olay yerinden ilk görüntüler

Hüseyin Avni Mutlu tutuklandı

Görüntüler ilk kez yayımlandı: Zekai Aksakallı darbecilerin alından hövle...

En Çok...

- beğenilenler

- Rize'nin Deniz Gezmiş'i anıldı
- Kılıçdaroğlu: Devlete sızmadılar, planlı bir...
- Sanatçı ve aydınlardan cadı avına tepki: Ne...
- CHP'den İzmir'de 'cumhuriyet ve demokrasi'...
- Görüntüler ilk kez yayımlandı: Zekai...
- Türkiye'de bu da oldu... Mahkemeye...
- Cumhurbaşkanlığı: Suriye krizinde Rusya...
- BBP'den AKP ve Erdoğan'a Yenikapı tepkisi
- Beratcan cinayetinde kan donduran ifade...

olsun diyorum. Ömer'i hep o gülümseyen yüzü ve arazide 'Komutanım hadi menemen yiyoruz' sesiyle hatırlayacağım....

Önce somut gerçek: Demokratik olmayan yollarla iş başına gelen en iyi askeri yönetim bile seçilmişlerin en kötü yönetiminden daha kötüdür. 15 Temmuz gecesi darbeci cuntanın 'evlerinize dönün. Sokağa çıkma yasağı başladı' mesajlarına rağmen bu gerçeğin bilincinde olarak sokaklara dökülen on binlerce Türkiye vatandaşının verdiği mesaj net: Seçimle gelen seçimle gider. ('Ya gitmek istemezlerse?' sorusu başka bir tartışmanın konusu)

Ne oldu?

Güneydoğu'daki üst rütbeli personelin toplu gözaltıları sonrası PKK ile çatışmaların neye evrileceği de darbe girişimi sonrası önem kazanıyor

15 Temmuz akşamı tatil için bulunduğum Balıkesir'den İstanbul'a gelip Esenler Otogarı'na indiğimde ilk gariplik 22.00 sularında İstanbul'daki her iki boğaz köprüsünün askerler tarafından kapatıldığı, Türkiye hava sahasının uçuşlara kapatıldığı ve havada askeri uçak hareketliliğinin olduğu haberlerinin basına yansması ile başladı. İlk andaki bu süreçte ben Türkiye'nin bir uçak kaçırma terör eylemi ile karşı karşıya olduğunu düşündüm.

Ancak daha sonra hem boğaz köprülerinde, hem de İstanbul ve Ankara'da kritik yerlerden gelmeye başlayan çatışma haberleri bunun bir terör saldırısından çok daha farklı bir şey olduğunu gösteriyordu. O 'şeyin' ne olduğunu da saat 23.00 sularında Başbakan **Binali Yıldırım** Türkiye'deki büyük haber kanallarına canlı yayında bağlanarak açıkladı. Yaşanan siyasi yönetime el koyma amaçlı bir darbe girişimi idi. Daha sonra da Cumhurbaşkanı **Tayyip Erdoğan** TV kanallarına canlı telefon bağlantıları yaparak yaşananın yaklaşık iki senedir Türk Silahlı Kuvvetleri'ne (TSK) sızdığı konusunda ciddi iddialar olan Fethullahçı Terör Örgütü'nün (FETÖ) bir darbe girişimi olduğunun altını çizerek halkı sokaklara çağırırdı.

Sonrasında ise sivil halk İstanbul'da ve Ankara'da yoğunlaşan çatışma alanlarına gitmek üzere cesurca sokağa döküldü. Hollywood filmlerini aratmayacak bu kaotik gecenin sonuna doğru olayların akışı çok daha vahim hale geldi. Türkiye, tarihinde ilk kez bir darbe girişiminde Ankara'daki Meclis binasının F-16'lar tarafından bombalandığını, bir Türk Skorsky helikopterinin yine Türk F-16'ları tarafından vurulduğunu ve darbe sonrasında Yunanistan'a iltica eden subaylar gördü.

15 Temmuz akşamı Genelkurmay Başkanı Orgeneral **Hulusi Akar** akşam üzeri 17.00 sıralarında darbe girişiminden haberdar olmuş, ancak Genelkurmay karargâhını terk etmek istememiş. Bunun üzerine kendisi ve 2'nci Başkan Orgeneral **Yaşar Güler** cunta tarafından gözaltına alınmış.

10. AB Komisyonu Başkanı: Mevcut koşullarda...

okunanlar

yorumlananlar

Aboneler İçin

 Cumhuriyet Gazetesi
1,356,451 いいね! の数

このページに「いいね!」 シェア

「いいね!」した友達はまだいません

Error : 103

Aynı şey karargâhında olan Kara Kuvvetleri Komutanı Orgeneral **Salih Zeki Çolak**, Jandarma Genel Komutanı Orgeneral **Galip Mendi**, 15 Temmuz akşamı Eskişehir'de bir düğünde olan Hava Kuvvetleri Komutanı Orgeneral **Abidin Ünal** ve Deniz Kuvvetleri Komutanı **Bülent Bostanoğlu**'nun da başına geldi.

Gece saat 03.00 sularında Genelkurmay Başkanlığı'nın resmi internet sitesine konulan darbe bildirisi ile devlet televizyonu TRT'den yayımlanan darbe bildirisinde askerinin emir komuta zinciri içinde yönetime el koyduğu "bilgisi" kamuoyu ile paylaşılıyordu. 16 Temmuz sabah saatlerine doğru sokaktaki çatışmalar azaldı ve özellikle sokaktaki küçük askeri gruplar polis tarafından gözaltına alındı. Öğleden sonra ise hayat normale dönmeye başlamıştı.

Kim darbeyi yapmaya çalıştı?

Her ne kadar hukuki soruşturmalarda bu sorunun cevabını alacak olsak da ben bu darbe girişimini yapan cuntadaki grupları açık kaynaklara da düşen atama listesi, il il sıkıyönetim komutanları listesi ile Whatsapp içeriklerine baktığımda önemi ve önceliklerine göre şu şekilde sıralıyorum:

- FETÖ mensubu subaylar: Bu subaylar 15 Temmuz gecesi mekanizmanın beyni rolünü oynadılar. Hukuki soruşturma süreçlerinde en önemli konu bu hain girişim ile **Fethullah Gülen** yapılanması arasında somut hukuki illiyet bağı kurulması üzerine yapılacak tartışmalar önem kazanacak. Ama size bir test sunayım. Tuttuğunuz takımı düşünün. Örneğin Beşiktaşlısınız. Biri size 'iş ortamında Galatasaraylı gibi görün' dese ona ne tepki verirsiniz? Şayet Beşiktaşlılık kimliğinizin, ahlakınızın ve şahsiyetinizin bir parçası ise bu size çok soğuk gelir, başaramazsınız. Ama görebildiğimiz kadari ile bu darbe girişimine katılan subayların büyük çoğunluğu bırakın futbol taraftarlığını yaptıkları askerlik yeminini ve milletine/toprağına olan sadakatini bile unutabilecek bir 'Frenkeştayn kimliği'ni yıllarca içlerinde saklayabilmişler.

Düşünün burada yüzlerce parlak 15-20 yıllık askeri geçmiş ve kariyerdan bahsediyoruz. Bu kişiler milletini/toprağını ve tüm sevdiklerini 'SATMAK' pahasına bu Frenkeştayn kimliğine 15 Temmuz akşamı bürünebildiler. Bu bence psikoloji (bireysel analiz) ve sosyal psikoloji alanı (küçük grup dinamikleri ile topluluk düzeyi) bir patoloji.

Eminim ileride bu konuda ileride çok şey yazılıp çizilecektir. Ben burada iki önemli noktaya dikkat çekmek isterim. Bunlardan ilki bu kliğin yaşadığı sıkışmışlık hissi. Şayet onların bu kendi vatanları/milletleri üzerine 'kamikaze dalışı' olmasa idi onlar 16 Temmuz ve 17 Temmuz sabahı toplu bir gözaltı dalgası ile zaten gözaltına alınacaklardı. Millet, vatan ve demokrasi üzerine bir kumar oynadılar ve hepimizi kahreden bu kumarda şu an zaten gözaltındalar. Aslında sonuç açısından 'çok da' kayıpları yok.

Diğer nokta ise bu kişilerin doğrudan FETÖ'nün sivil siyasi aklı talimatı/yönlendirmesi ile mi bu kamikaze dalışına yöneldikleri, yoksa 'insan doğası' ile zamanla ve kendilerince bir güç yozlaşması ile mi radikalleştikleri sorusu. Bana göre Frenkeştayn kimliği ile general kimliği ve 'benim gibi yüzlerce var' güveni bu klik için bir güç zehirlenmesine neden olmuş olabilir.

- FETÖ'cü olmayan aşırı laiklik hassasiyeti olan ve Hükümet karşıtı subaylar: Gözaltına alınan isimlerden ve sıkıyönetim listelerine baktığımda bu listelerde 'Sert laik' ve 'Sıkı Atatürkçü' subayların da olduğunu görüyorum.

- Kişisel çıkar ve şahsi askeri kariyer için cuntaya katılanlar: Açık kaynaklara yansıyan haberlerde dikkat çeken şey; bu cuntanın başta bankalar, bol akçeli kamu kurumları ve hatta ataşelikler ile il sıkıyönetim komutanlıklarına kadar kişileri isim isim seçmeleri. Hayatının 30 senesini askeri kariyerine vermiş ve kariyer odaklı bir subay (özellikle generallik sırasındaki albaylar ve tüm generallğe yükselecek tuğgeneraller) çoğu fırsat ve risklere, yaptıkları işin doğası gereği 'pragmatist' bakar. Aslında orta-üst düzey karar alıcılıktan üst düzey karar alıcılığı (askerlikte tümgenerallik ve üstü, özellikle orgenerallik imparatorluk olarak bilinir) geçiş her iş grubunda çok önemlidir. Bu nedenle bu 'pragmatist tavrı' normal. Ancak askerlikte terfi eden ile emekli olan arasındaki fark cenazenizde yapılacak askeri tören, gömüldüğünüz mezar, askeri kamplarda nerede kaldığınız, oturduğunuz lojman ve kurum içindeki sizin ve ailenizin statüsü gibi önemli yaşamsal kriterleri belirliyorsa terfi konusundaki rekabet çok acımasız ve hatta 'yıkıcı' olabiliyor. Bu ihtiraslı ruh hali darbe gibi bir riski bir fırsat olarak görmelerine neden olabilir. Bu arada 1-4 Ağustos Yüksek Askeri Şurası'nda (YAŞ) 1200'e yakın albayın emekliliğe ayrılacağını, TSK'nın büyük bir küçülmeye gideceğini de not edelim. Kısaca 2016 yılında rütbe tayinleri ve terfi kriterleri açısından TSK içinde bir kaotik ortam olduğunu vurgulamak gerekiyor.

Üç kategori birbirine karışacak

Aslında bu darbenin ilk aşaması bizatihi TSK'nın kendisine darbe

Bu darbe girişimi hakkındaki dava süreçleri başladığında yukarıdaki her üç gruptaki subayların tamamının 'Atatürkçü, Cumhuriyet'in temel değerlerine bağlı, laik, batı ve modernleşme yanlısı, demokratik' bir tavır sergileyecekleri kesin. İşte bu nedenle yukarıdaki 3 farklı kategori birbirine karışacak. İşte dava süreçlerinde sayın savcı ve sayın hâkimlerin de en büyük sorunu bu darbe girişiminin temel 'ideolojik motivasyonunu' saptamak olacak.

Cuntanın hazırladığı ve dikkatle kaleme alındığı gözlenen 'darbe metni' savunmalarının temelini oluşturacak. Bu nedenle bu metni dikkatle okumanızı ve iyi bir içerik analizi yapmanızı öneririm. Ancak benim teşhisim bu darbe girişiminin tek bir ideolojik motivasyonlu silahlı bir kalkışma olması yanında, İŞİD'in intihar saldırılarına benzeri bir terör eylemi ve kaotik bir silahlı şiddet şovu (ki

özellikle savaş uçakları ile taarruz helikopterlerinin kritik yerlerdeki uçuşları, başta Meclis, Cumhurbaşkanlığı Külliyesi ve diğer sembolik önemi olan yerleri bombalamaları açısından) özellikleri de taşıyor.

Darbe mekaniği nasıl çalışacaktı?

Ben cuntacıların üç aşamalı bir darbe mekanizması planladıklarını düşünüyorum. İlk aşamada önce Ankara, sonra İstanbul'daki kritik askeri karargâhlar ve birlikler içinde 'cuntanın askeri hakimiyeti' sağlanacak, sonra bu hakimiyet diğer illere sıkıyönetim komutanlıklarının inisiyatif alması ile yayılacak, en son aşamada ise il sıkıyönetim komutanlıkları o illerdeki ve ilçelerindeki sivil kamu kurumları ile sivil topluma cunta hakimiyetini silah zoru ile dayatacak ve 'meşruiyet' sağlayacaktı.

Aslında bu darbenin ilk aşaması bizatihi TSK'nın kendisine darbe. Yani cuntanın ilk amacı TSK'nın tam olarak (bana göre özellikle bu girişimin en eksik ayağı) Kara Kuvvetleri Komutanlığı oldu) hakimiyetini sağlamaktı. Darbe bence bu ilk aşamada kırıldı.

Darbe girişiminin kuvvet komutanlıkları dağılımı

Darbeci klik içinde TSK'nın yüzde 8'ni oluşturan havacılar ve yüzde 15'ni oluşturan jandarma ön plana çıkıyor. Sonrasında ise TSK'nın yüzde 12'sini oluşturan denizciler öne çıkıyor. Aslında darbecilerin TSK'nın yüzde 65'ini oluşturan Kara Kuvvetleri'nden yeterince destek olmaması büyük bir eksiklik olarak göze çarpıyor. Bu konuya, başarısızlık nedenlerinde döneceğim.

Darbe girişiminin rütbe dağılımı

Başta Orgeneral **Hulusi Akar** ve Kara, Deniz, Hava kuvvetleri komutanlarının destek vermediği darbe girişimi sonrası gözüaltına alınan en yüksek rütbeli generaller geçen yıla kadar Hava Kuvvetleri Komutanı olan Orgeneral **Akın Öztürk** ve Kara Kuvvetleri'nden aslında terörle mücadelede sorumlu olan 2'nci Ordu Komutanı **Adem Huduti**. İstanbul'daki 3'ncü Kolordu Komutanı Korgeneral **Erdal Öztürk** de gözüaltına alınanlar arasında.

Yine yaklaşık TSK'daki 220'ye yakın tuğgeneral/tuğamiralın yaklaşık üçte birinin, 70'e yakın tümgeneral/tümamiral'den de yaklaşık 10'unun gözüaltına alındığının altını çizmek gerekiyor. Bu rakamlar, darbe girişiminin Orgeneral Hulusi Akar ve komuta kademesi tarafından desteklenmese de, özellikle tuğgeneral-albay düzeyinde epey destekçisi olduğunu gösteriyor. Binbaşı-yarbay düzeyindeki gözaltıların çokluğunu da not etmek gerekiyor. Ancak yaklaşık 6 bine yaklaşan asker gözaltıları arasında en çoğunu hiçbir şeyden haberi olmayan olan zorunlu askerler (Mehmetçik) oluşturuyor. Burada her biri birer 'kınalı kuzu' olan ve kendi özgür iradeleri komutanlarına İPOTEKLİ olan bu Mehmedlerle, onları sokağa salan ve sevk/idare eden kurtların farklı hukuki statüleri olması gerektiğine dikkat çekmek isterim. Umarım toplum vicdanını rahatsız eden bu durum dikkate alınır.

Gözüaltına alınan ve cuntanın 'hukuki beyni' olduğu iddia edilen eski Genelkurmay Adli Müşaviri Albay **Muharrem Köse**'nin cebinden çıktığı iddia edilen atama listesinde 1 numarada Orgeneral Hulusi Akar'ın olduğu görülüyor. Bu ayrıntıdan biz sayın komutanın ya ikna ile ya da zor kullanarak bu kamikaze girişimin başına geçmesi ve uçağın burnunu havaya kaldırmasının amaçlandığı anlaşılıyor. Ancak sayın komutanın kahramanca direnişi bu planı bozmuş (Buna da başarısızlık nedenlerinde değineceğim).

Darbe girişiminin coğrafi dağılımı

Darbeci klik içinde TSK'nın yüzde 8'ni oluşturan havacılar ve yüzde 15'ni oluşturan jandarma ön plana çıkıyor. Sonrasında ise TSK'nın yüzde 12'sini oluşturan denizciler öne çıkıyor

Gözüaltına alınan askerlerin yaklaşık yüzde 30'u Ankara'dan, yüzde 20'si ise İstanbul ve Bolu, Kocaeli gibi çevre illerden. Bu gerçeklik de darbe girişiminde Ankara ve İstanbul'un önemini ortaya çıkartıyor. Diğer illerdeki gözaltılarda ise ağırlığın genelde tuğgeneral ve albay rütbeleri, yani aslında o illerdeki kritik lider personelde olduğu gözleniyor. Bu da darbe girişiminin kademeli planlanmasının, yani 'önce Ankara-İstanbul'da askeri hakimiyeti kur, sonra bunu diğer illere taşı' stratejisini doğrulayan bir gerçeklik.

Darbe girişiminin zamansal analizi

15 Temmuz gecesi cunta, darbe girişiminin TSK'nın emir komuta zinciri içinde olduğunu ve 'General Akar işin başında' olduğu algısını yaratabilmek için çok uğraştı. Hatta 15 Temmuz gecesi 22.00-24.00 arasındaki kritik iki saatte bu algının güç kazandığını da söylemek mümkün. Çünkü doğrudan Genelkurmay Başkanlığı'nın kalbi olan komuta katının ele geçirilmesi ile sonuçlanan ilk aşamada bütün ast birliklere resmi askeri kanallardan darbe mesajları çekildi. Genelkurmay'ın resmi internet sitesine darbe metni kondu.

Bu kritik iki saatte, Genelkurmay Başkanı Akar ve karargâhtaki yüksek rütbeli generallerin (2'nci başkan Orgeneral Yaşar Güler veya Gn.P.P. Başkanı Korgeneral Salih Ulusoy gibi) Genelkurmay bağlılarının (özellikle Kara Kuvvetleri'nin) 'Bu iş emir komuta zinciri içinde oluyor' şeklinde yanlış bir algıya kapılması söz konusu olabiliirdi. Bu nedenle ben bu kritik iki saatte sayın komutanların karargâhtaki silahlı terörist yapıya olan direnişini ve psikolojik harpten zaferle çıkılmalarını çok önemsiyorum.

Darbe girişimi neden başarılı olmadı?

Bu soruya **yakın** ve **uzak** nedenlerden şeklinde cevap verilebilir.

15 Temmuz gecesindeki **yakın** nedenler:

- Bana göre darbenin kaderini belirleyen şey, İstanbul'daki 1'nci Ordu Komutanı Orgeneral **Ümit Dündar**'ın 15 Temmuz gecesi Marmaris'te tatilde olan Sayın Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan'ı telefonla arayarak yaşananlar hakkında bilgilendirmesi ve onu Ankara'ya gitmek yerine İstanbul'a gelmeye **ikna etmesi**. Bu erken uyarı sayesinde Erdoğan erkenden ayrılarak Marmaris'i terk ediyor. Darbeciler de o ayrıldıktan ancak 1 saat sonra kaldığı otele baskın düzenliyor. Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın elini çabuk tutarak İstanbul'a hareketi bu planın bozulmasında kritik önemde.

Yine Orgeneral Ümit Dündar'ın TV ekranlarında bir basın toplantısı ile darbe girişiminin TSK hiyerarşisi içinde olmadığını, komuta kademesinin cunta tarafından rehin tutulduğunu vurgulayarak darbe girişiminin gayri meşru olduğunu ilan etmesi önemli neden.

- Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın risk alarak Marmaris'ten İstanbul'a uçakla 1 saatlik uçuşu göze alması ve kendisi açısından nispeten daha güvenli bir şehir olan İstanbul'dan krizi şahsi karizmasını da konuşarak yönetmesi.

- Sokaktaki askerlerin büyük çoğunluğunun, 'tatbikat veya terör eylemi var' kandırmasıyla sokaklara gönderilmiş zorunlu askerlerden (Mehmetçik) oluşması. Özellikle zorunlu askerlerle düşük rütbeli personelin başını çektiği sokaktaki birliklerin büyük çoğunluğunun polis ve halkın direnci karşısındaki 'şaşkın ve ne yapacağını bilemez durumu' askerlerin sokaktaki hakimiyetini çabucak kırdı. Bu da darbe girişiminin Hava Kuvvetleri ve Jandarma ağırlıklı olarak ortaya çıkması ve Kara Kuvvetleri birliklerinin bölük-tabur seviyesinde konu hakkında bilgisizliğe darbeyi başarısızlığa uğratan önemli bir husus oldu.

- 15 Temmuz gecesi Türkiye'de herkesin seyrettiği ana akım TV kanallarının yaptığı darbe karşıtı yayınlar. Bu yayınlar kritik 2 saatte hükümetin psikolojik üstünlüğü sağlamasında büyük katkı sağladı.

- 15 Temmuz gecesi herkesin dikkatini yönelttiği İstanbul'daki boğaz köprülerinde ve Atatürk Havalimanı ile Ankara'daki Cumhurbaşkanlığı ve Kızılay meydanındaki askerlerin sokaklara çıkan sivil halk ve polisler tarafından ikna edilmesi veya zorla sokakları boşaltmalarının sağlanması. Özellikle sokakta askerlere yönelik polis ve sivil halkın gösterdiği direnç TV kanallarında yayımlanınca hükümet zaten kazandığı psikolojik üstünlüğü daha da pekiştirdi.

- Muhalefet partilerinin darbe yanlısı bir pozisyon almaması ve demokrasi vurgusu girişimi gayri meşru zemine itti.

Uzak nedenler:

- Cuntanın bir emir-komuta zinciri içinde, koordineli hareket edememesi. Cuntanın bir harekât merkezinin olmaması. 2016 Türkiye'sinde komuta kademesinin onayının ve dahlinin olmadığı, emir-komuta zinciri içinde olmayan, sadece Ankara ve İstanbul'da olduğu görülen darbe girişiminin kritik iki saatte Türkiye'de oluşan şaşkınlığı iyi kullanamadığı görülüyor. Aslında bu girişimin başarısızlığında 'aceleyle getirilen bir kamikaze kalkışması' olmasının önemi büyük.

- Bir başka uzak neden ise darbeci üst rütbeli personelin halkın gerçekliğinden kopukluğu. Telsiz görüşmelerine de yansıyan bu seçkinliğin yaklaşımında 'Savaş uçaklarının ve taarruz helikopterlerinin İstanbul ve Ankara'da alçak uçuşları ile bu iki şehri teslim alırız. Siviller evlerinden çıkamaz' şeklinde açıklayabileceğimiz bu seçkinliğin üstten bakış darbe girişiminin mevcut toplumsal dinamiklerini çok da yakından tanımadığını gösteriyor. Yine İstanbul ve Ankara gibi illerde 2016 yılında ve yaz sıcaklığında sabah saat 6'dan itibaren 'sokağa çıkma yasağı' uygulaması toplumsal gerçekliklerden kültürel uzaklığı ve elitist bakış açısının bir sonucu.

- Bir başka uzak neden cuntanın 'sivil siyaset' kanadının olmaması. 'Acaba bu girişim başarıya ulaşsa idi sivil siyasi geçiş nasıl olacaktı?' Bu soruya henüz cevap veremiyoruz, ancak muhalefet kanadında hiçbir siyasi parti ve sivil siyasetçinin bu girişim içinde olmaması önemli bir uzak neden.

- Yine bir uzak neden olarak cunta içindeki karmaşık güç ilişkileri ve çıkar hesapları nedeniyle yaşanan iktidar mücadelelerinin de cuntanın koordineli ve eşgüdüm içinde hareket etmesini engellediği söylenebilir.

Neden şimdi?

Darbe girişiminin FETÖ bağlantısını gösteren en açık bağlantılardan biri 14 Temmuz 2016'da TSK içindeki Gülenlilere karşı yayınlanan 'İzmir askeri casusluk davası' iddianamesi. Açık kaynaklara yansıyan bilgilere göre TSK içindeki Gülenlilere yönelen soruşturmalara ilgili olarak, şayet 15 Temmuz gecesi darbe girişimi olmasa idi, 16 Temmuz ve 17 Temmuz sabahında operasyon yapılacak ve büyük gözaltı dalgaları yaşanacaktı. Kaynaklara göre İzmir askeri casusluk davası, kumpas soruşturmasının savcısı **Okan Bato**'nun general terfi ve tayinlerine karar verilen kritik Yüksek Askeri Şûra'dan (YAŞ) önce operasyonların başlatılması önerisi Cumhurbaşkanı Erdoğan tarafından onaylanmıştı. Bunu öğrenen cuntacılar 15 Temmuz gecesi darbeye girişti. Yani tahminen daha ileri tarih için planlanan darbe girişimi acele ile devreye sokuldu.

Darbe gerçekleşse idi ne olurdu?

Darbe gerçekleşse idi TSK içinde büyük bir bölünme yaşanırdı. 15 Temmuz gecesi meşru hükümete bağlı bir F-16'nın bir Skorsky'yi düşürmesi örneği de gösteriyor ki, TSK içindeki bu bölünmüşlük silahlı çatışmaya zemin hazırlardı. Ayrıca hükümetin çağrısı ile sokağa dökülen sivil halkı bastırabilmek için darbecilerin silahlı güç kullanma dışında bir seçeneği de yoktu. Durum böyle olunca şayet darbe başarılı olsaydı, Türkiye'de belki de iç savaşa gidebilecek kanlı bir kaos dönemine girilebileceği söylenebilir.

Ayrıca öylesine bir darbe girişiminin gerçekleşebilmiş olmasından kaynaklanan siyasi belirsizlik ve istikrarsızlığın da Türkiye'nin hem PKK, hem de IŞİD'le mücadelesi ile dış politikasında deprem yaratacağı da kesindi.

MİT ve Genelkurmay'ın cuntadan nasıl haberi olmadı?

Aslında TSK içindeki Gülenli yapının varlığı uzunca zamandan beri biliniyor, hatta bir sürü liste Ankara'da dolaşıyordu. Kuvvetle muhtemel hükümet ve komuta kademesi zaten 1-4 Ağustos tarihindeki 'büyük tasfiye' ile bu işin son bulacağını düşünüp rahatlamıştı. Ankara'nın bu girişimi önleyememesinden, kimsenin cuntanın böyle bir 'çılgınlığa' imza atacağına inanmadığı, bu darbe girişiminin Ankara'da konuşulan 'gerçekleşmesi en muhtemel felaket senaryolarının' bile ötesinde olduğu görülüyor. Ankara kuvvetle muhtemel ağustos şûrasında sadece Türkiye'de birkaç yerde bireysel (belki de silahlı) direniş beklendi. Komuta kademesi böylesine bir toplu ve bir dereceye kadar koordineli kalkışmayı beklemiyordu.

Bundan sonra ne olur?

Türkiye siyasetini ilgilendiren şu sorular kritik:

- 15 Temmuz gecesi kazanan demokrasi mi, yoksa bizzat Cumhurbaşkanı Tayyip Erdoğan mı? Aslında bu sorunun cevabını yakın zamanda Cumhurbaşkanı Erdoğan'ın stratejik tercihleri ve atacağı adımlar belirleyecek.

- Özellikle Güneydoğu'daki üst rütbeli personelin toplu gözaltıları sonrası PKK ile çatışmaların neye evrileceği de darbe girişimi sonrası önem kazanıyor.

Darbe TSK'yı nasıl etkiler?

Bu soruya cevap olarak Genelkurmay Başkanı Orgeneral Hulusi Akar'ın bundan sonra tercihleri (görevine devam etme veya istifa), atacağı adımlar ve nasıl bir yeniden inşa süreci dizayn edeceği, bu kararlara da sivil siyasetin ne derece saygı göstereceği önem kazanıyor. Ancak bölgesel anlamda başta Suriye ve Irak krizleri, iç güvenlik ortamında PKK ve IŞİD'le devam eden mücadele olmak üzere kritik bir dönemden geçen TSK içinde bu darbe girişimi sonrası büyük bir travma yaşandığına dikkat çekmek gerekiyor.

TSK geleneksel olarak Batıcı modernleşmeyi esas alan, yüzü batıya dönük ve sert-laik bir kurumdu. Acaba bundan sonra yaşanacaklar TSK'da bir kimlik bunalımına neden olur mu? Yani TSK'nın laik karakteri daha yumuşatılarak TSK dine saygılı bir ordudan bir 'din ordusu' haline gelebilir mi? Yine bu darbe girişimi sonrasında TSK içinde yaşanacak tasfiyeler orduyu yüzü daha Avrasya'ya dönük, daha bağlantısız ve anti-batıcı bir karaktere büründürülebilir mi?

TSK'nın stratejik kültürü, kurumsal kimliğini ve yapısal dönüşümünü doğrudan etkileyecek kadar kritik bu sürecin Orgeneral Hulusi Akar ve yeniden oluşturacağı karargâhı tarafından nasıl yönetileceği de önem kazanıyor. Ancak 'Her şerde bir hayır vardır' anlayışı ışığında umarım aslında kritik dönemde bu darbe girişiminden en fazla etkilenen kamu kurumu olan TSK'nın imajı, uluslararası ortamdaki itibarı ve caydırıcılığını yıpratmamaya özen göstermek gerekiyor. Örneğin cuntaya yönelik haklı hıncı ve öfkenin TSK'nın tamamına yönelmemesi, Twitter, Facebook vb. sosyal medya platformlarında askerle ilgili paylaşımlara dikkat etmek gerekiyor.

Son olarak bu darbe girişimi sonrasında Türkiye'nin aslında yanında kalan sivil-asker ilişkileri reformlarının daha geniş bir perspektifle ele alınarak, polisi ve istihbarat birimlerini de içine alan entegre ve bütüncül bir bakış açısı ile yeniden dizayn edilmesi şart.

Türkiye'nin güvenlik sektörünün, kendisini, 'motor indirmesi' gereken bu dönemde demokratik-sivil kontrol, etkinlik ve verimlilik prensipleri ışığında bilimsel ve akademik bir yöntemle, popüler/siyasal tartışmalara meze yapmadan tekrar gözden geçirmesinin vakti geldi de geçiyor bile...

YAZININ KAYNAĞI İÇİN TIKLAYIN

Yol arkadaşlarını bul, boş koltuklarını değerlendir, yakıt masrafını azalt!

Benzin masrafını azalt!

Koşuda kusursuz performans
Ultraboost Uncaged

Çocuklar Hikayelerini yazıyor,
Zorlu Holding hayalleri tiyatroya
sahnesine taşıyor.

Bir Hayal Bir Oyun

Buraya reklam verin.

LIGATUS

Bunlarla da ilgilenebilirsiniz

REKLAM

Teğmen Çelebi'den Şamil Tayyar'a çağrı

Ergenekon'dan tutuklanan ilk muvazzaf asker olan Kara Pilot...

Setur'la Son Dakika Tatil Fırsatları

Yaz tatili için Son Dakika Fırsatları %40'a varan indirimle Setur'da!

Başbakan Yıldırım: MİT Müsteşarı'na sordum bana izah edemedi

Başbakan Binali Yıldırım, CNN...

REKLAM

Güzelliğin Sırrı Çözüldü!

Devrimsel teknolojisi sayesinde kırışıklıkları azaltır ve cildinizin gerilmesine yardımcı olur.

İki tehlike: Erdoğan'sız Türkiye saplantısı ve cadı avı

İki tehlike: Erdoğan'sız Türkiye...

Darbe Gülen'in kursağında kaldı...

Darbe Gülen'in kursağında kaldı...

LIGATUS

Cumhuriyet.com.tr'de yer alan yorumlar kullanıcıların kendi görüşleridir. Yazılanlardan cumhuriyet.com.tr veya Cumhuriyet Gazetesi sorumlu tutulamaz

0 Yorum cumhuriyet.com.tr

1 Oturum Açın

♥ Öner 1

🔗 Paylaş

En İyiye Göre Sırala

Tartışma başlat...

İlk yorum yapan siz olun.

CUMHURİYET.COM.TR ÜZERİNDEKİ DİĞER TARTIŞMALAR

Cumhuriyet Gazetesi - Çantadaki dehşet listesi

3 yorum • bir yıl önce •

Profil [tahsin sezgel](#) — Rahmetli Türkeş'in kemikleri sızlıyordur. Devlet Bahçeli MHP'ye gelmiş en büyük ihanet ...**Dışişleri Bakanlığı: Irak Hükümeti'nin takındığı tutum ...**

1 yorum • bir yıl önce •

Profil [hakan_gunes](#) — Irak topraklarında çok sayıda silahlı PKK militanı yıllardır barınıyor. Topraklarının Üçte Biri ...**Cumhuriyet Gazetesi - Oyuncak bebekle dilencilik yaptı**

1 yorum • bir yıl önce •

Profil [hasan](#) — ne yani iş için bir de bebek mi yapсын kadın**Uğur Işılak'a CHP'den şiiirli yanıt: Sen uyandığında...**

1 yorum • bir yıl önce •

Profil [Huri](#) — Onun simdi Erdogan gibi bir koruyucu kollayıcı abisi var! Erdogan serereserpe yere YIGILANA KADAR ...[Abone Olun](#) [Sitenize Disqus ekleyin](#) [Disqus Ekle](#) [Ekle](#) [Gizlilik](#)**Etiketler:**

frenkeştayn, kamikaze, cunta, gülencilere, klik, beşiktaşlısınız

Cumhuriyet Arşivi Gazete Kupürlerinde:[Binali Yıldırım](#)**UYGULAMALAR**

E-Gazete	iPhone / iPad / Android
Cumhuriyet Arşivi	Günlük Gazete Manşetleri
Reklam	Günün Etkinlikleri
Künye	Kaydettiklerim
İletişim	Manşetleri Sitene Ekle
Yayın İlkeleri	2014 Yerel Seçimleri
RSS	2014 Cumhurbaşkanlığı Seçimi
	2015 Genel Seçimi (7 Haziran)
	2015 Genel Seçimi (1 Kasım)
	Seçim 2015

GALERİLER

Video Galeri
Foto Galeri
Haber
Yaşam
Kültür-Sanat
Çevre
Gezi

İlhan Selçuk'un Yazıları

21 Haziran 2010 tarihinde yayınladığımız Cumhuriyet Gazetesi Başyazarı İlhan Selçuk'un yazılarından seçmeleri okurlarımızla buluşturuyoruz. Bu köşede aydınlanmanın bilgesi Selçuk'un günümüze ışık tutan yazılarını bulabileceksiniz.

BÖLÜMLER

Astroloji	Bilim-Teknik	Çevre	Dünya	Eğitim	Ekonomi	Gezi	Kitap	Konser	Kültür-Sanat	Otomobil
Piyasalar	Sağlık	Sinema	Siyaset	Sokak	Spor	Tiyatro	Türkiye	TV Rehberi	Uzay	Yaşam
Yazı Dizileri	* Şu Anda	Cumhuriyet Kitapları								